

Ondřej Štimpl, *Proměny konceptualizací bitvy na Bílé Hoře v soudobé české historiografii* (Bakalářská práce, Univerzita Karlova, Praha: 2020)

Posudek vedoucího

Mgr. et Mgr. Petr Wohlmuth

Práce Ondřeje Štimpla patří k těm, jejichž autor se po konzultaci velmi odvážně pustil do zajímavého a složitého tématu, ale později zjistil, že je vzhledem k jeho zkušenostem zřejmě výrazně náročnější, než očekával a například nutnost reflexe rozsáhlé zahraniční literatury pro pochopení kontextu výzkumné otázky bude nepopiratelná. Autor se pak vzhledem k ostatním studijním i jiným povinnostem zjevně ocital v časovém stresu, což se projevilo například ve výpadech komunikace s vedoucím, namátkou mezi dubnem až říjnem roku 2018, což také mělo vliv na výslednou podobu textu.

V rámci naší komunikace autor na jedné straně respektoval řadu mých kritických návrhů, ale na straně druhé se rozhodl značný počet i opakovaně vyslovovaných připomínek nereflektovat (zejména co se týče charakteru 3. a 4. kapitoly, nebo používání odborné terminologie). To ztěžovalo pozici vedoucího. Autora jsem opakovaně upozorňoval na nutnost zvýšit si povědomí o teoriích a metodách historiografie a výsledná podoba práce mě v mých postojích utvrzuje.

FORMÁLNÍ HODNOCENÍ

Pokud začneme čistě formálními charakteristikami, tak v práci jsou vcelku časté chyby a překlepy, a to i na titulní straně (!), včetně názvu univerzity („KARLOVA UNIVERZITA“ - !) a typu kvalifikační práce („Bakalářská práce“ - !). To výslednému hodnocení nepřidává. V textu se také objevují hovorové výrazy. Autora jsem opakovaně upozorňoval na výskyt formálních nedostatků, ale práce patrně neprošla finální korekturou. Její formální stránka nasvědčuje, že byla připravována k odevzdání ve spěchu. Z takových nedostatků jsem na rozpacích a nedivil bych se, kdyby komise text vrátila k opravě už jen z tohoto důvodu.

TEORIE A METODOLOGIE

Z hlediska teorie a metodologie historiografie autor na mnoha místech problematicky, nebo přímo chybně používá základní terminologii – v textu často nejasně používá pojmy jako „vědecký“, „objektivní“, „reálný“ apod. Oproti počáteční verzi i zde autor notně pokročil, ale tato stránka práce stále vyvolává otazníky. Příkladem je autorovo porozumění uvažovaného vlivu školy Annales na Josefa Pekaře, nebo související komentáře o T. G. Masarykovi (str. 10). Na neukotvenost těchto pasáží jsem upozorňoval ve smyslu nutné opravy a doplnění. Na druhé straně si je autor výrazně lépe vědom teoretických rozdílů mezi konzervativním pojetím militární historiografie a novějšími směry (sociálně-ekonomické dějiny války, new military history, koncept vojenské revoluce, nebo kulturní dějiny války v post-keeganovském pojetí).

Závisí zde přitom většinou na jediném zdroji (Lucie Storchová, „Válka“ v *Koncepty a dějiny*, Praha: 2014).

AUTOROVA ANALÝZA A INTERPRETACE

Autorův záměr spočíval v komparaci převažujících způsobů českého historiografického psaní o bitvě na Bílé Hoře, s antropologizujícím současným pojetím ve stylu kulturních dějin války Oliviera Chalina (*Bílá Hora*, Karolinum: Praha, 2013). Literaturu ke komparaci si vybral dobře a zvolení autoři domácí tradici patřičně reprezentují v diachronní i tematické rovině.

Autor také rozumí militární mechanice předmětné doby, pochopil význam nizozemsko-švédských reforem, které urychlily profesionalizaci evropského vojenství a ukotvily nové disciplinační paradigma. Na pozadí znalosti prací antropologizujících historiků války jako Charlese Carltona je schopen pochopit, že dominantní absence pohledu na válku zdola představuje jednu z výrazných slabín českých autorů. V situaci, kdy chápe, že „*autoři, kteří píšou o době bělohorské už nemohou přijít s překvapivými faktografickými objevy*“, je obrat směrem ke kulturním dějinám a aktérské zkušenosti logický a z hlediska porozumění věci přínosný (str. 31). Kapitola 2 tak patří k lepší části práce.

Kapitoly 3 a 4 však bylo možno rozhodně zpracovat významně kvalitněji, alespoň na úrovni kapitoly předchozí. Autor se ve třetí kapitole zabývá dobovým vojensko-podnikatelským systémem. Je chvályhodné, že jako jeden z mála studujících si je vědom existence této problematiky a je seznámen s nejnovější literaturou, ale text má většinou pouze charakter strukturovaných výpisků z monografie Davida Parrotta, dominantní v poznámkovém aparátu, přičemž autorský vklad je skromný.

Autor pochopil problematičnost Pekařových a Kavkových představ o omezenosti povstání z hlediska militárního zapojení širších skupin poddanského obyvatelstva, s odkazy na husitskou dobu – a dobře odkazuje na Parrottovu studii a jeho zjištění o praktické neprůchodnosti a selhání jakéhokoli pokusu o vytvoření ozbrojených sil typu milice na počátku 17. století v říšském protestantském prostředí.

Kapitola 4 trpí nedopracovaností ještě výrazněji, také představuje podrobné a kvalifikované, ale přesto stále jen výpisky z příslušných pasáží z výchozí práce Oliviera Chalina.

Obecně řečeno, autor rozpoznal odlišné styly přemýšlení a psaní o bitvě na Bílé Hoře a obecněji problematice dobového vojenství, přítomné u českých historiků, a tradice, z níž vychází Chalina. Je si vědom základních diferenčních kategorií, odlišujících tyto dva styly, a je schopen v případě několika těchto kategorií přinést svoji interpretaci. Má povědomí o tom, že již v roce 1921, kdy Pekař vydal svůj text, došlo v Západní Evropě k oddělení progresivnější větve přemýšlení o válce, neboť Frederick Taylor vydal ve stejném roce svoji přelomovou analytickou práci *The Art of War in Italy*, z níž vychází tradice, vedoucí později k Michaelu Robertsovi a dalším autorům teorie vojenské revoluce, zatímco česká tradice zůstala úplně mimo tento vývoj.

Kvalita textu tedy v práci značně kolísá. Dvě ze tří hlavních kapitol jsou sestaveny výše zmíněným způsobem a jsou nehotové.

ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ

Jsem přesvědčen, že práci by rozhodně prospělo, kdyby autor měl více času na její promyšlení, opravu a dopracování. Rozhodl se však odevzdat práci v lednovém termínu roku 2020, čímž mě poněkud překvapil. Oproti prvotní verzi, kterou mi předložil, je výsledný text nepopíratelně kvalitnější, ale i na jeho poslední verzi, kterou jsem viděl, jsem reagoval více než padesáti poznámkami nebo návrhy na opravu a doplnění. Řada z nich znovu nebyla autorem reflektována.

Moje hodnocení textu je proto rozporuplné. Oceňuji odvalu věnovat se náročnému tématu, ale na druhé straně vidím, že i sám autor po nějaké době zjistil, že je téměř nad jeho síly. V práci vidím na jedné straně celou řadu dobrých interpretačních a komparativních pasáží, ale na straně druhé řadu příkladů chybně nebo nejasně vedeného výkladu a spíše zbytečných pasáží.

Negativně hodnotím také řadu formálních pochybení, gramatických chyb, překlepů a podobných nedostatků. Autora jsem na ně opakovaně upozorňoval.

Domnívám se, že tato práce obhajitelná je, avšak pouze v nižší škále stupně **dobře (3)** a za omezujícího předpokladu, že autor prokáže během obhajoby dobrou znalost problematiky, uspokojivě zodpoví otázky oponenta i komise a bude schopen rozptýlit řadu pochybností, přítomných například v tomto posudku.

V Praze, 15. 1. 2020

Petr Wohlmuth